

Mudina ievērot piesardzību

FKTK: bitcoin nav uzskatāms par oficiālu valūtu, tāpēc jāapzinās riski

Magda Riekstiņa

«NEBŪŠU pārstēģts, ja drīz norēķinus klienti vēlēšies veikt ar *bitcoin* vai citā kriptovalūtā.» *Dienai* nesen, raksturojot to, kā virtuālās vides attīstība ietekmē juristu darbu, sacīja zvērināts advokāts, juridiskā biroja *Sorainen* partneris Jānis Laukačs.

Pagaidām finanšu sektora pārstāvji gan aicina būt piesardzīgiem, izvēloties virtuālo valūtu. Neson portāls *Diena.lv*, atsaucoties uz *The Guardian*, vēstīja – ASV ietekmīgās bankas *JP Morgan* vadītājs Džeimss Daimons sacījis, ka viņš bez vīlecināšanas atļautu darbinieku, kurš investētu kriptovalūtā.

Var aptraipīt reputāciju

Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK), atbildot uz *Dienas* jautājumu par rekomendācijām saistībā ar *bitcoin*, iesaka ņemt vērā, ka «uz virtuālajām valūtām, piemēram, *bitcoin* nav attiecināmi FKTK kompetencē esoši normatīvie akti. Līdz ar to komercdarbība, kas saistīta ar *bitcoin* uzpirkšanu un izplatīšanu, nav uzskatāma par finanšu instrumentu vai elektroniskās naudas emisiju, vai maksājumu pakalpojumu veikšanu.»

Bitcoin «nav uzskatāms par oficiālu valūtu, ņemot vērā, ka šāda tipa instrumentu emisija un izmantošana netiek regulēta, un tie nav piesaistīti kādas valsts nacionālajai valūtai. Oficiālās valūtas ir valstu un maksājumu sistēmu atzīts likumīgais maksāšanas līdzeklis, un tās tiek pieņemtas un lietotas aprīdē. Turpretī *bitcoin* nav pielīdzināms nevienas valsts nacionālajai valūtai, jo tas nav atļauts ar likumu un to nav izdevusi kāda kompetenta iestāde, piemēram, Latvijas Banka vai Eiropas Centrālā banka.» skaidro FKTK pārstāve Laima Auza.

FKTK aicina ikvienam «būt piesardzīgam, rīkojoties ar virtuālajām valūtām, piemēram, *bitcoin*, un apzināties iespējamos riskus. Ieguldījumam jāsaprot, ka patērētāju tiesības no valsts puses netiek aizsargātas – pastāv iespēja, ka nākotnē virtuālās valūtas vērtība var mainīties, un tad ieguldītājiem zaudējumi jāsedz pilnībā no savas kabatas», akcentē L. Auza un turpina: «Uzņēmumiem, kurš vēlas veikt komercdarbību, kas saistīta ar *bitcoin*, var rasties sarežģījumi ar norēķinu kontu atvēršanu kredītiestādēs, jo šādu uzņēmumu ap-

▲ **BITCOIN** 2008. gadā radīja programmētājs vai programmētāju grupa ar pseidonimu Satoshi Nakamoto, kas publicēja algoritmu, ar kuru uzturot par blokčēdi sauku publisku Interneta darījumu žurnālu, kas atrodas lietotāju datoros, tiek automātiski uzskaitīta un «izrakta» valūta, vēsta portāls *Diena.lv*. FOTO - AFP/LETA

Riski

- Latvijas Banka norāda, ka, pērkot vai mēģinot *bitcoin*, jāapzinās šādi riski:
 - var zaudēt naudu *bitcoin* maiņas procesā, jo maiņas platformu darbība netiek regulēta
 - bitcoin* vērtība var strauji mainīties vai pat zust, jo nav piesaistīta nevienas valsts oficiālajai valūtai
 - patērētājus, kas izmanto *bitcoin*, lai norēķinātos par precēm un pakalpojumiem, neaizsargā ES tiesību aktoš paredzētās tiesības atgūt līdzekļus, kas norakstīti neautorizētu darījumu rezultātā
 - no *digitāla maka* nozagtus *bitcoin* nav iespējams atgūt
- Avots: Latvijas Banka

kalpošana var negatīvi ietekmēt kredītiestāžu reputāciju.»

Jāpēta klients

Skeptiski pret *bitcoin* ir noskaņota arī Latvijas Komercbanku asociācija (LKA). Ar virtuālo valūtu saistīta «ap-

kalpošana, arī norēķinu kontu atvēršana prasa rūpīgu klientu identifikāciju un izpēti pirms darījumu uzsākšanas un rūpīgu monitoringu pēc tam, lai adekvāti pārvaldītu naudas atzargāšanas riskus», *Dienai* norāda LKA valdes priekšsēdētāja Sanda Iepina.

LKA vadības pārstāve arī uzsver: «Virtuālās valūtas ir neregulēta sfēra pretstatā tradicionālajam norēķinu sistēmām un regulētam finanšu tehnoloģiju jeb *FinTech* segmentam. Virtuālo valūtu apkalpošana saistīta ar paaugstinātiem riskiem, ar nesamērīgi augstām risku pārvaldīšanas izmaksām. Savukārt šo risku neadekvāta izvērtēšana radītu bankām paaugstinātus operacionālos riskus un arī reputācijas riskus, kuri var būtiski apdraudēt pašas bankas saimniecisko darbību. Tāpēc šādām neregulētām norēķinu sistēmām iespēja atvērt norēķinu kontus var būt komplikota.»

Šo tēmu gan 2014. gadā, gan 2016. gadā savos atzinumos akcentējuši arī Eiropas Banku institūcija, kas aicina-

jusi veidot speciālu uzraudzības institūciju virtuālo valūtu emitentiem, piebilst S. Iepina.

Valda anonimitāte

Nordea banka līdz šim nav sadarbojusies ar uzņēmumiem, kuri veic komercdarbību ar kādu kriptovalūtu, piemēram, *bitcoin*, *Dienai* apgalvo *Nordea* Naudas plūsmas vadības risinājumu nodaļas vadītājs Edmunds Astiēš un skaidro: «Iemesls šādai nostājai ir pakalpojuma decentralizēta kontrole. Atšķirībā no monetārās valūtas, kuru plūsmu un emitēšanu kontrolē centrālās bankas vai citas finanšu iestādes, *bitcoin* netiek centralizēti kontrolēti, kā rezultātā *Bitcoin* transakcijas un to īpašniekus nav iespējams izsekot, un banka nevar identificēt ne *bitcoin* nosūtītājus, ne arī saņēmējus. Šī anonimitāte rada risku, ka ar naudas līdzekļiem operē *melnā tirgus* dalībnieki.»

Līdzīgu redzējumu *Dienai* pauž arī *Sveabank* Ārējās komunikācijas vadītāja Vineta Savicka: «Ar kriptovalūtām saistīti uzņēmumi ir ar pa-

augstinātu nelegālu līdzekļu aprites risku. Turklāt tiem ir sarežģīti noteikt naudas izcelsmi un patieso adresātu, radējādi bankai ir grūti izpildīt likumā noteikto prasību, kas uzliek tai par pienākumu pārzināt un būt pārliecinātai par patiesajiem labuma guvējiem, kā arī par naudas saņēmējiem un reālajiem naudas sūtītājiem.»

Sadarbības uzsākšanu «ar šādiem paaugstināta riska klientiem mēs katrā gadījumā individuāli izvērtējam, vadoties no uzņēmuma biznesa modeļa, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas procesu kvalitātes un citiem risku ietekmējošiem faktoriem», teic V. Savicka.

«Kriptovalūtu ienākšana banku ikdienā padara vairāk komplikētu tieši no tā viedokļa, ka bankām noteiktā naudas izcelsmes pārbaude kā ļoti būtisks noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas aspekts līdz ar dažādu veidu kriptēšanas elementu parādīšanos uzraudzības un caurspīdīguma nodrošināšanas uzdevumu padara tikai sarežģītāku.»

Kriptovalūtu ienākšana banku ikdienā padara vairāk komplikētu. Agnese Strazda

Dienai skaidro *SEB* bankas Korporatīvās komunikācijas pārvaldes vadītāja Agnese Strazda.

Kas attiecas uz sadarbības uzsākšanu ar personām, «kurās ikdienā izmanto tādus norēķināšanas līdzekļus kā kriptovalūtas, kā arī ļauj par viņu pakalpojumiem norēķināties ar kādu kriptovalūtu, mūsu nostāja ir identiska tai, kādu izmantojam, uzskatot sadarbību ar jebkuru klientu, – vērtējam katru klientu individuāli un pēc dažādiem likumdošanas aktiem un iekšējiem noteikumiem», teic A. Strazda. ●